

Katarzyna Hebda-Relidzyńska

Regulacje prawne dotyczące przemocy wobec starszych w Wielkiej Brytanii

Katarzyna Hebda-Relidzyńska - adwokat wpisany na listę adwokatów wykonujących zawód Izby Adwokackiej w Katowicach, specjalizujący się w prawie karnym materialnym oraz procesowym. Doktorantka z zakresu prawa karnego materialnego i kryminologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Regulacje prawne dotyczące przemocy wobec seniorów w Wielkiej Brytanii.

1. Czy jest uregulowana karnie przemoc i jakie postacie obejmuje (fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną, inną)?

W Wielkiej Brytanii kwestia karnej regulacji przemocy koncentruje się głównie wokół przemocy domowej. W 2021 roku ustawą o nazwie Domestic Abuse Act 2021 wprowadzono definicję przemocy domowej.

Na mocy ww. ustawy przemoc domowa to każdy pojedynczy incydent, przebieg lub schemat obraźliwych zachowań między osobami w wieku co najmniej 16 lat, które są ze sobą „osobiście związane” w wyniku bycia intymnym partnerem lub członkiem rodziny, niezależnie od płci lub orientacji seksualnej. Dzieci, które widzą, słyszą lub doświadczają skutków przemocy i są spokrewnione z jedną ze stron, są również uważane za ofiary przemocy domowej.

Zachowanie zaś jest „obraźliwe”, jeśli składa się z któregośkolwiek z następujących elementów:

- przemocy fizycznej lub seksualnej;
- groźby;
- kontrolującego lub przymuszającego zachowania;
- przemocy ekonomicznej (każdego zachowanie, które ma znaczący negatywny wpływ na czyjąś zdolność do nabywania, używania lub utrzymywania pieniędzy lub innego mienia, lub uzyskiwania towarów lub usług);
- przemocy psychologicznej, emocjonalnej.

Wskazać przy tym należy, iż Ustawa z 2021 r. nie tworzy pojedynczego przestępstwa związanego z przemocą domową. Przestępstwa, które należy brać pod uwagę w kontekście przemocy domowej, mogą obejmować zwykłą napaść, napaść powodującą rzeczywiste uszkodzenie ciała oraz spowodowanie lub dopuszczenie do śmierci lub poważnego uszkodzenia ciała, lub okrucieństwo wobec dzieci, zaniedbanie i przemoc¹.

Analizując szczegółowo postacie przemocy wskazuje się, że:

1) Przemoc fizyczna może obejmować np.:

- Bycie, lub groźbę bycia, kopanym, uderzanym, szczypanym, popychanym, ciągniętym, łopianem, policzkowanym, drapanym, duszonym, opluwanym i gryzionym;
- Używanie lub groźenie użyciem broni, w tym noży i żelazek;
- Bycie, lub groźbę bycia, spalonym, sparzonym, zatrutym lub utopionym;
- Rzucanie przedmiotami w kierunku ofiary;

¹<https://www.gov.uk/government/consultations/domestic-abuse-act-statutory-guidance>, dostęp: 12.10.2022r.

- Wyrządzenie szkody poprzez uszkodzenie lub odmowę dostępu do pomocy medycznej lub sprzętu – na przykład osobie głuchej można uniemożliwić porozumiewanie się w języku migowym lub usunąć jej aparaty słuchowe;
 - Krzywdzenie kogoś podczas wykonywania obowiązków „opiekuńczych”, które są często wykonywane przez krewnych. Jest to szczególnie istotne w przypadku osób, które są w dużym stopniu zależne od innych, takich jak osoby niepełnosprawne i starsze, i może obejmować karmienie na siłę, podawanie nadmiernej ilości leków, odstawianie leków lub odmowę dostępu do opieki medycznej².
- 2) Przemoc seksualna może obejmować np.:
- Gwałt i napaści seksualne;
 - Naciskanie na seks lub akty seksualne, także z innymi osobami;
 - Zmuszanie do udziału w aktach seksualnych z powodu gróźb kierowanych wobec innych osób, w tym dzieci;
 - Niechciany kontakt seksualny;
 - Gwałt „korekcyjny” (praktyka gwałcenia kogoś w celu „wyleczenia” go z bycia LGBT);
 - Celowe narażenie na zakażenie wirusem HIV lub infekcje przenoszone drogą płciową;
 - Bycie pod presją lub podstępem zmuszanym do uprawiania niebezpiecznego seksu, w tym oszukiwanie w kwestii stosowania antykoncepcji hormonalnej;
 - Przymusowe zaangażowanie w tworzenie lub oglądanie pornografii; oraz
 - Zranienie ofiary podczas seksu.³
- 3) Kontrolujące lub przymuszające zachowanie może obejmować np.:
- Kontrolowanie lub monitorowanie codziennych czynności i zachowań ofiary, w tym zmuszanie jej do rozliczania się z czasu, dyktowanie, co może nosić, co i kiedy może jeść, kiedy i gdzie może spać;
 - Kontrolowanie dostępu ofiary do finansów, w tym monitorowanie jej kont lub wymuszanie na niej udostępniania haseł do kont bankowych w celu ułatwienia wykorzystania ekonomicznego;
 - Izolowanie ofiary od rodziny, przyjaciół i specjalistów, którzy mogą próbować ją wspierać, przechwytywanie wiadomości lub rozmów telefonicznych;
 - Odmowę tłumaczenia i/lub utrudnianie dostępu do komunikacji;
 - Uniemożliwianie ofierze przyjmowania leków lub dostępu do sprzętu medycznego i środków pomocniczych, podawanie nadmiernych leków lub uniemożliwianie ofierze dostępu do opieki zdrowotnej lub społecznej;
 - Wykorzystywanie dzieci do kontrolowania ofiary, np. groźenie zabranieniem dzieci;

²Ibidem

³Ibidem

- Wykorzystywanie zwierząt do kontrolowania lub przymuszania ofiary, np. krzywdzenie lub grożenie krzywdą lub oddaniem zwierząt domowych lub psów asystujących;
- Groźby ujawnienia wrażliwych informacji (np. aktywności seksualnej lub orientacji seksualnej) lub postawienia fałszywych zarzutów członkom rodziny, społeczności religijnej lub lokalnej, w tym za pośrednictwem zdjęć lub Internetu;
- Zastraszanie i groźby ujawnienia orientacji seksualnej i/lub tożsamości płciowej rodzinie, przyjacielom, kolegom z pracy, społeczności lokalnej i innym osobom;
- Zastraszanie i grożenie ujawnieniem stanu zdrowia lub upośledzenia rodziny, przyjacielom, kolegom z pracy i szerszej społeczności – szczególnie w przypadku, gdy może to mieć piętno w społeczności;
- Uniemożliwianie ofierze nauki języka lub zawierania znajomości poza jej środowiskiem etnicznym lub kulturowym⁴;

4) Przemoc ekonomiczna może obejmować np.:

- Kontrolowanie dochodów rodziny;
- Niepozwalanie ofierze na zarabianie lub wydawanie pieniędzy, chyba że na to "pozwoli";
- Odmawianie ofierze jedzenia lub pozwalanie jej na jedzenie tylko określonego rodzaju żywności;
- Zaciąganie zobowiązań takich jak karty kredytowe na nazwisko ofiary, również bez jej wiedzy;
- Odmowa udziału w dochodach lub kosztach gospodarstwa domowego;
- Zakłócanie lub uniemożliwianie ofierze uregulowania jej statusu imigracyjnego, tak aby była ekonomicznie zależna od sprawcy;
- Uniemożliwianie ofierze ubiegania się o świadczenia socjalne lub zmuszanie kogoś do popełnienia oszustwa w zakresie świadczeń lub sprzeniewierzenia takich świadczeń;
- Zakłócanie edukacji, szkolenia, zatrudnienia i kariery ofiary, tak aby była ona ekonomicznie zależna od sprawcy;
- Uszkodzenie mienia ofiary;
- Niepozwalanie ofierze na zakup karmy dla zwierząt domowych lub dostęp do opieki weterynaryjnej dla swojego zwierzęcia;
- Odmowa dokonania uzgodnionych lub wymaganych płatności, np. spłaty kredytu hipotecznego lub alimentów na dziecko; oraz
- Celowe utrudnianie sprzedaży wspólnego majątku, zamknięcia wspólnych kont bankowych lub kredytów hipotecznych⁵.

5) Przemoc emocjonalna lub psychologiczna może obejmować:

⁴Ibidem

⁵Ibidem

- Manipulowanie lękami lub przekonaniami osoby lub nadużywanie pozycji zaufania;
- Obrażanie, w tym przy innych osobach. Obejmuje to obrażanie kogoś z powodu jego rasy, płci lub tożsamości płciowej, zmiany płci, orientacji seksualnej, niepełnosprawności, wieku, wiary lub przekonań lub podważanie zdolności danej osoby do rodzicielstwa lub zdolności do pracy;
- Powtarzające się umniejszanie;
- Utrzymywanie ofiary w stanie czuwania/uniemożliwienie jej snu;
- Stosowanie przemocy lub gróźb wobec psów i innych zwierząt domowych w celu zastraszenia ofiary i wywołania niepokoju, w tym zagrożenie skrzywdzeniem zwierzęcia, a także kontrolowanie sposobu, w jaki właściciel może się nim opiekować;
- Groźenie skrzywdzeniem osób trzecich (np. rodziny, przyjaciół lub kolegów);
- Wykorzystywanie portali społecznościowych do zastraszania ofiary;
- Przekonywanie ofiary do zwątpienia we własne zdrowie psychiczne lub umysł.

W Wielkiej Brytanii nie uregulowano jednego przestępstwa „przemocy domowej” lub z „użyciem przemocy”, jednakże w brytyjskim systemie prawa karnego penalizowane jest bardzo wiele przestępstw dotyczących przemocy jako takiej, w tym przemocy domowej.

Przykładowe przestępstwa z użyciem przemocy to⁶:

Przestępstwa w Anglii związane z przemocą domową

Ustawodawstwo	Przestępstwo związane z przemocą domową
Offences against the Person Act 1861, s.16	Groźba pozbawienia życia
Offences against the Person Act 1861, s.18+20	Zranienie i spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu

⁶https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/509614/domestic-violence-child-abuse-offences.pdf dostęp: 12.10.2022 r.

Offences against the Person Act 1861, s.23+24	Podanie trucizny
Offences against the Person Act 1861, s.47	Napaść
Theft Act 1968, s.21	Szantaż
Criminal Damage Act 1971, s.1	Zniszczenie lub uszkodzenie mienia
Criminal Damage Act 1971, s.2	Groźba zniszczenia lub uszkodzenia mienia
Child Abduction Act 1984, s.1+2	Urowadzenie dziecka przez rodziców lub inne osoby
Criminal Justice Act 1988, s.39	Napaść i pobicie
Protection from Harassment Act 1997, s.2	Molestowanie
Protection from Harassment Act 1997, s.2A+4A	Stalking
Sexual Offences Act 2003, s.1	Zgwałcenie
Sexual Offences Act 2003, s.3	Napaść seksualna
Sexual Offences Act 2003, s.62+63	Popelnienie przestępstwa z zamiarem popełnienia przestępstwa seksualnego

Serious Crime Act 2015, s.76	Kontrolujące lub przymuszające zachowania w relacjach intymnych lub rodzinnych
Anti-social Behaviour Crime and Policing Act 2014, s.121	Przestępstwo zmuszania do małżeństwa

2. Czy te regulacje obejmują seniorów?

Parlament Wielkiej Brytanii nie uchwalił żadnych przepisów, które zawierałyby konkretną definicję „przemocy wobec osób starszych”. Wszystkie wymienione jednak powyżej regulacje odnoszą się także do seniorów.

Istnieje także szereg bardziej ogólnych ustaw, które mogą mieć zastosowanie w przypadkach dotyczących znęcania się nad starszymi osobami dorosłymi, zwłaszcza gdy dana osoba jest uważana za „nieposiadającą zdolności do czynności prawnych”, „bezbroną” lub „zagrożoną”. Ustawy te zawierają definicje takich pojęć jak „złe traktowanie”, „zaniedbanie” i „krzywda”.

W Wielkiej Brytanii opublikowano również kilka wytycznych dotyczących ochrony i opieki nad osobami dorosłymi, które zawierają definicje „nadużycia” i „osoby dorosłej wymagającej szczególnej troski”⁷.

W Wielkiej Brytanii funkcjonuje także tzw. Action on Elder Abuse („AEA”) – krajowa organizacją non-profit, działającą we wszystkich czterech krajach w Wielkiej Brytanii i Irlandii „w celu ochrony i zapobiegania nadużyciom wobec bezbronnych starszych osób dorosłych”. AEA odegrała kluczową rolę w kształtowaniu znaczenia pojęcia „znęcania się nad osobami starszymi” w Wielkiej Brytanii i na arenie międzynarodowej. AEA opracowała definicję „znęcania się nad osobami starszymi”, która została następnie przyjęta przez Światową Organizację Zdrowia („WHO”) w 2002 roku. Wg tej definicji przez „znęcanie nad osobami starszymi” należy rozumieć „Pojedyncze lub powtarzające się działanie lub brak odpowiedniego działania, występujące w jakiegokolwiek relacji, w której istnieje oczekiwanie zaufania, które powoduje krzywdę lub cierpienie osoby starszej.”⁸

Innym centralnym punktem rozwoju polityki w Wielkiej Brytanii jest dokument zawierający wytyczne opracowane przez Departament Zdrowia w sprawie ochrony osób dorosłych wymagających szczególnej troski przed nadużyciami. „No Secrets: Guidance on developing and implementing multi-agency policies and procedures to protect vulnerable adults from abuse”⁹ („No Secrets”) ma na celu dostarczenie wskazówek lokalnym agencjom odpowiedzialnym za prowadzenie dochodzeń i podejmowanie działań w przypadkach, w których uważa się, że wrażliwa osoba

⁷<https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/cj-jp/fv-vf/elder-aines/def/p3.html> dostęp: 12.10.2022 r.

⁸Ibidem

⁹https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/194272/No_secrets_guidance_on_developing_and_implementing_multiagency_policies_and_procedures_to_protect_vulnerable_adults_from_abuse.pdf dostęp: 12.10.2022 r.

dorośla jest ofiarą nadużycia. Dokument ten zawiera następujące definicje „osoby dorosłej wymagającej szczególnej troski” i „nadużycia”:

- 1) „Osoba dorosła wymagająca szczególnej troski” („vulnerable adult”) to osoba w wieku 18 lat lub więcej, która jest lub może być w potrzebie usług opieki społecznej z powodu niepełnosprawności umysłowej lub innej, wieku lub choroby oraz która jest lub może być niezdolna do opieki nad sobą, lub niezdolna do ochrony przed znaczną krzywdą lub wykorzystaniem”.
- 2) „Nadużycie” to naruszenie praw człowieka i obywatela jednostki przez jakąkolwiek inną osobę lub osoby. Nadużycie może polegać na pojedynczym lub powtarzającym się działaniu. Może mieć charakter fizyczny, werbalny lub psychologiczny, może być aktem zaniedbania lub zaniechania działania, może też mieć miejsce, gdy osoba bezbronna jest nakłaniana do zawarcia transakcji finansowej lub seksualnej, na którą nie wyraziła zgody lub nie może się zgodzić. Nadużycie może mieć miejsce w każdej relacji i może prowadzić do znacznej szkody lub wykorzystania osoby, której dotyczy.¹⁰

3. Czy przemoc wobec seniora jest surowiej kwalifikowana?

Przemoc podejmowana wobec osób starszych nie stanowi według brytyjskiego prawa karnego typu kwalifikowanego żadnego z przestępstw przemocowych, tym samym stwierdzić należy, iż nie jest ona surowiej kwalifikowana, niż przemoc wobec dzieci lub rówieśników.

The Domestic Violence, Crime and Victims Act 2004 zapewnia pewną dodatkową ochronę praw „wrażliwych” osób starszych. Przy czym przez „wrażliwą osobę starszą” rozumieć należy osobę w wieku co najmniej 16 lat, której zdolność do ochrony przed przemocą, znęcaniem się lub zaniedbaniem jest znacznie ograniczona z powodu niepełnosprawności fizycznej lub psychicznej lub choroby, z powodu podeszłego wieku lub z innych przyczyn¹¹.

4. Czy są regulacje karne dotyczące zaniedbania – umyślne lub nieumyślne zaniechanie w opiece, porzucenie, nie odbieranie seniora ze szpitala?

W brytyjskim systemie prawa karnego istnieje wiele regulacji karnych dotyczących zaniedbania – w tym zaniedbania osoby starszej.

Zaniedbanie może stanowić przestępstwo na mocy sekcji 44 Mental Capacity Act 2005 (złe traktowanie lub zaniedbanie osoby pozbawionej zdolności), sekcji 127 Mental Health Act 1983 (złe traktowanie lub zaniedbanie pacjentów z zaburzeniami psychicznymi) lub sekcji 20 i 21 Criminal Justice and Courts Act 2015 (złe traktowanie lub zaniedbanie przez pracowników opieki lub dostawców opieki).

Inne typizacje czynów zabronionych związanych z zaniedbaniem osób, wobec których na sprawcy ciąży obowiązek opieki są uregulowane m.in. w:

- Corporate Manslaughter and Corporate Homicide Act 2007 – rażące naruszenie obowiązku opieki powodujące śmierć osoby;

¹⁰<https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/cj-jp/fv-vf/elder-aines/def/p3.html> dostęp: 12.10.2022 r.

¹¹<https://www.cps.gov.uk/legal-guidance/older-people-prosecuting-crimes-against>, dostęp: 13.10.2022r.

- Sekcja 5 Domestic Violence, Crime and Victims Act 2004 – spowodowanie lub dopuszczenie do śmierci lub poważnego uszkodzenia fizycznego wrażliwej osoby dorosłej.¹²

5. Czy jest odrębna ustawa dot. przemocy wobec seniora?

Dotychczas nie uchwalono żadnego odrębnego aktu prawnego dotyczącego stricte przemocy wobec seniora.

6. Czy są inne rodzaje odpowiedzialności prawnej za przemoc wobec seniora?

Rodzaje odpowiedzialności za przemoc wobec osoby starszej są tożsame z rodzajami odpowiedzialności za przemoc w ogóle, przy czym środki ochrony osób dotkniętych przemocą omawiane są głównie w kontekście przemocy domowej.

Istnieje pięć ustaw, które w różnym stopniu mają zastosowanie do odpowiedzialności za przemoc domową w brytyjskiej jurysdykcji cywilnej:

- Część czwarta the Family Law Act 1996 (FLA 1996);
- The Protection from Harassment Act 1997 (PHA 1997) – zawiera także sankcje karne;
- The Housing Act 1996 (HA 1996);
- The Children Act 1989 (CA 1989);
- The Adoption and Children Act 2002 (AChA 2002)¹³.

Część IV the Family Law Act 1996 r. (FLA 1996) przewiduje cywilny środek zaradczy w przypadku molestowania i przemocy domowej. Jej celem jest ochrona osób, które doświadczają przemocy domowej w związku rodzinnym. Zgodnie z ustawą FLA 1996 sąd może wydać „nakaz zajęcia” i „nakaz niestosowania przemocy”. Nakaz zajęcia reguluje zajmowanie domu dzielonego przez parę i ich dzieci, aby chronić którąkolwiek ze stron lub dzieci przed przemocą domową. Nakaz ten może całkowicie wykluczyć sprawcę z nieruchomości, lub podzielić nieruchomość, aby wykluczyć go z części mieszkania. Jeśli sprawca opuścił już nieruchomość, nakaz zajęcia może zostać wykorzystany do uniemożliwienia mu ponownego wejścia i/lub przebywania w określonym obszarze nieruchomości. Nakaz niestosowania przemocy służy do powstrzymania kogoś od powodowania lub grożenia przemocą wobec wnioskodawcy lub jakichkolwiek dzieci, lub od molestowania ich. Nakaz może również zabraniać sprawcy zastraszania, nękania lub dręczenia wnioskodawcy, a także instruowania, zachęcania lub w jakikolwiek sposób sugerowania, że jakakolwiek inna osoba powinna to zrobić¹⁴.

Ustawa o ochronie przed prześladowaniem z 1997 r. (Protection from Harassment Act 1997 – PHA 1997) zawiera zarówno karne, jak i cywilne środki zaradcze dotyczące przemocy domowej. Środki zaradcze w tej ustawie pokrywają się z tymi w ustawie o prawie rodzinnym z 1996 roku. Ustawa PHA 1997 została pierwotnie stworzona w celu rozwiązania problemu „stalkingu”, ale została również wykorzystana przez osoby, które nie mogą ubiegać się o nakaz na mocy ustawy FLA 1996, ponieważ nie spełniają koniecznego wymogu „związku” poprzez relacje rodzinne

¹²ibidem

¹³<https://1q7dqy2unor827bjls0c4rn-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2016/01/Criminal-Civil-remedies.pdf>, dostęp: 14.10.2022r.

¹⁴ibidem

i/lub konkubinat. Ustawa PHA 1997 przewiduje cywilne środki zaradcze w celu powstrzymania sprawców przemocy i dochodzenia odszkodowań za przestępstwa związane z nękaniami¹⁵.

Ustawa o mieszkalnictwie z 1996 r. (The Housing Act 1996) jest pośrednim środkiem ochrony osób doświadczających przemocy domowej, ponieważ opiera się na osobie trzeciej – właścicielu wynajmowanej nieruchomości – wnioskującym o nakaz eksmisji. Tylko wynajmujący – a dokładniej władze lokalne lub właściciel lokalu socjalnego – może podjąć działania na mocy tej Ustawy, jeśli zwrócono mu uwagę lub istnieje domniemanie, że najemca stosuje przemoc wobec innego najemcy¹⁶.

Podkreślić także należy, że usługi pomocy społecznej oraz opieki świadczone dorosłym – w tym seniorom – w Wielkiej Brytanii, są szeroko zakrojone i obejmują wsparcie materialne, praktyczne oraz społeczne świadczone na rzecz rodzin oraz dzieci (w tym tych, które doświadczyły przemocy), osób pozostających bez pracy, w podeszłym wieku, z niepełnosprawnością fizyczną lub też zaburzeniami uczenia się oraz osób z potrzebami dotyczącymi zdrowia psychicznego¹⁷.

7. Czy w Wielkiej Brytanii funkcjonuje instytucja asystenta osoby starszej

Jednym z najważniejszych aktów prawnych statuujących wsparcie instytucjonalne dla osób starszych w Wielkiej Brytanii jest the Care Act 2014. Ustawa tworzy jednolitą, spójną drogę do ustanowienia uprawnień do publicznej opieki i wsparcia dla wszystkich dorosłych tego potrzebujących. Ustawa jasno określa kroki, które muszą być podjęte w celu wypracowania tego uprawnienia, aby pomóc ludziom zrozumieć ten proces. Podąża ona za „podróżą” osoby w systemie opieki i wsparcia. Zaczyna się od oceny potrzeb i decyzji ludzi potrzebujących, czy ich potrzeby kwalifikują się, w tym oceny finansowej, jeśli jest to konieczne. Od wyników tejże oceny zależy, czy dana osoba musi samodzielnie ponosić koszty opieki nad sobą, a także czy w przyszłości obejmie ją nowy system płatności, w którym koszty tej opieki zostaną częściowo ograniczone. Po zakończeniu tego procesu oceny można podjąć decyzję o tym, czy osoba dorosła jest uprawniona do opieki i wsparcia zorganizowanego przez władze lokalne.

Ustawa ustanawia nowy obowiązek prawny, aby „kwalifikujące się potrzeby” osoby dorosłej zostały zaspokojone przez władze lokalne, w zależności od jej sytuacji finansowej. Niektóre rodzaje opieki i wsparcia są świadczone bezpłatnie, ale często władze lokalne naliczają koszty za świadczone usługi. W zależności od stanu finansów danej osoby, władze lokalne mogą poprosić ją o udział w kosztach opieki (do pełnej kwoty włącznie).

W przypadkach, gdy koszty opieki zmniejszyłyby dochód danej osoby poniżej ustalonego poziomu, władze lokalne pokryją część kosztów, aby upewnić się, że dana osoba zachowa minimalny poziom dochodu. To gwarantuje, że ludzie nadal będą otrzymywać opiekę, której potrzebują w przypadkach, gdy mają tylko skromne środki finansowe.

W każdym innym przypadku osoba dorosła może nadal prosić władze lokalne, niezależnie od swoich finansów, o zorganizowanie dla niej opieki i wsparcia. Dzięki

¹⁵ibidem

¹⁶ibidem

¹⁷M. Titterton, S. Pelling-Deeves, P. Nolan, Usługi i instytucje opieki społecznej w Wielkiej Brytanii Ekspertyza, <https://www.wrzos.org.pl/projekt1.18/download/Ekspertyza%20Anglia.pdf>.

temu zmniejsza się prawdopodobieństwo, że osoby niepewne systemu lub pozbawione pewności siebie czy niezaradne na tyle, aby samodzielnie zorganizować swoją opiekę, zostaną bez niej. Jednak nadal będą musiały płacić za swoją opiekę i wsparcie, jeśli dysponują odpowiednimi środkami finansowymi¹⁸.

¹⁸<https://www.gov.uk/government/publications/care-act-2014-part-1-factsheets/care-act-factsheets>, dostęp: 15.10.2022r.

Fundacja Projekt Starsi

Jesteśmy ogólnopolską organizacją pozarządową, która chce poprawić jakość życia osób starszych w Polsce. Zabiegamy o godne, wolne od przemocy i cierpienia, życie starszych w Polsce. Wspieramy starszych i ich otoczenie, inicjujemy zmiany systemowe i promujemy pozytywne postawy wobec seniorów.

Przeciwdziałanie przemocy wobec starszych – to jeden z kluczowych obszarów naszej działalności, który rozwijamy od początku pracy fundacji. Realizujemy kampanie społeczne, edukujemy seniorów, ich otoczenie i opinię publiczną. Udzielamy bezpłatnej pomocy osobom starszym doświadczającym przemocy. Zawiadamiamy odpowiednie służby, udzielamy wsparcia telefonicznego, psychologicznego i pomocy prawnej, prowadzimy też grupę wsparcia. Edukujemy specjalistów: pracowników systemu pomocy społecznej, ochrony zdrowia, policjantów oraz księży, aby mogli lepiej rozpoznawać przemoc wobec starszych. Inicjujemy zmiany prawne i tworzymy narzędzia do diagnozy dla lekarzy takie jak Formularz Oceny Ryzyka Przemocy wobec starszych.

Więcej informacji o naszych działaniach
na stronie www.projektstarsi.pl
i pod numerem 537 375 505.

Projekt realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG.